

Cercetare sociologică.

Furiile, speranțele și dezamăgirile studenților după #colectiv

■ ILARION ȚIU

[„Dimitrie Cantemir” Christian University]

Abstract

This study analyzes the results of a sociological survey on the opinions of a group of 150 students on social and political consequences of fire in the Colectiv Club in Bucharest, on 30 October 2015. The research was conducted shortly after the tragedy in the context of street protests and the resignation Ponta government. Respondents had moderate opinions about radical changes in society after the fire in Club Colectiv, considering that enthusiasm was the moment, amid the emotions generated by the tragedy.

Keywords

Colectiv Club fire (30 October 2015); street protests; Ponta government resignation; political reforms in Romania; sociological survey

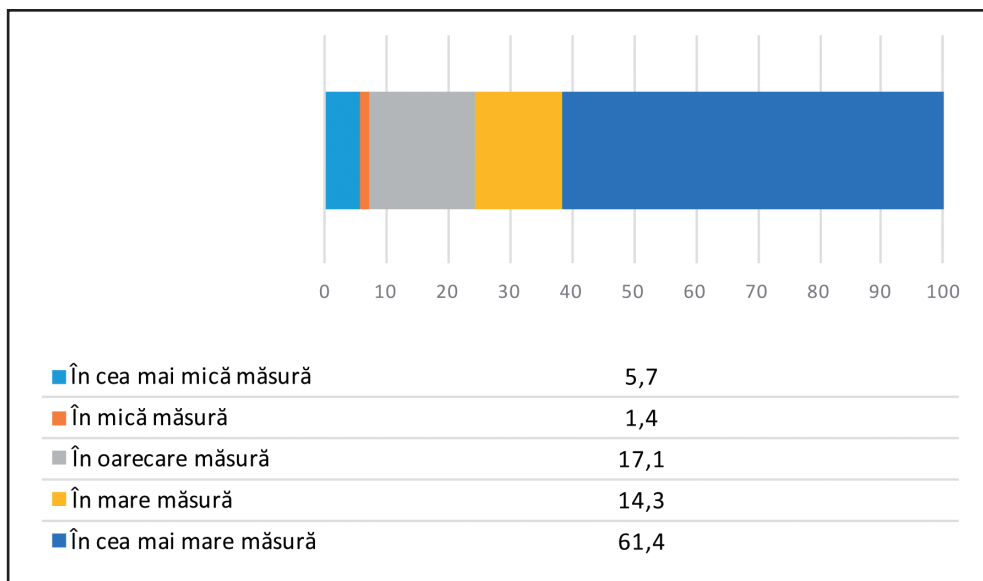
Incendiul izbucnit în clubul bucureștean Colectiv în seara zilei de 30 octombrie 2015, prin consecințele sale, a declanșat cele mai ample proteste de stradă de după manifestațiile din septembrie 2013 privind exploatarea minieră de la Roșia Montană. Presiunea populară a culminat cu demisia guvernului, pe fondul unui val de nemulțumire față de Executivul condus de Victor Ponta, slăbit de scandalurile de corupție și de eșecul primului ministru în alegerile prezidențiale din 2014. Incidentul a creat premisele constituirii unei platforme de dezbateri despre starea democrației după un sfert de veac de la căderea comunismului. Prin intermediul televiziunilor și a rețelelor sociale, liderii de opinie, dar și cetățenii fără vizibilitate publică, au venit cu propuneri și soluții pentru „resetarea” vieții politice.

Având în vedere multitudinea de speranțe care s-au legat de urmările incendiului din Clubul Colectiv, compania Leistung Research a realizat un studiu cu tema „Furiile, speranțele și dezamăgirile studenților după #colectiv”. Lotul investigat a fost selectat din categoria socio-profesională a studenților, deoarece în timpul protestelor s-a vorbit foarte mult despre dorința generației tinere de schimbare/„resetare” a vieții politice românești, precum și de nevoia apariției unor noi lideri, din cadrul acestui grup de vârstă. Cercetarea a inclus 150 de subiecți, cu vârsta cuprinsă între

18 și 25 de ani, studenți ai unei universități din București¹. Metoda utilizată a fost analiza pe bază de chestionar, cu întrebări închise și deschise. Cercetarea s-a realizat în data de 10 noiembrie 2015, în prima parte a zilei, când nu se știa oficial numele noului prim-ministru, și nici propunerile de miniștri sau programul de guvernare.

La prima întrebare, respondenții au fost chestionați **cui atribuie responsabilitatea** pentru incendiul din Clubul Colectiv. Au fost introduse 12 variante de răspuns, opinia studenților fiind măsurată printr-o scală de la 1 (în cea mai mică măsură) la 5 (în cea mai mare măsură). Variantele de răspuns au fost selectate ca urmare a studierii dezbaterilor publice generate de tragedie, fiind menționate în chestionar persoanele/instituțiile asupra cărora a fost plasată, în diverse grade, responsabilitatea.

Prima variantă de răspuns a testat în ce măsură au fost considerați vinovați pentru incendiu proprietarii clubului. Majoritatea respondenților, respectiv 61,4%, au considerat că patronii localului erau responsabili de tragedie „în cea mai mare măsură”.

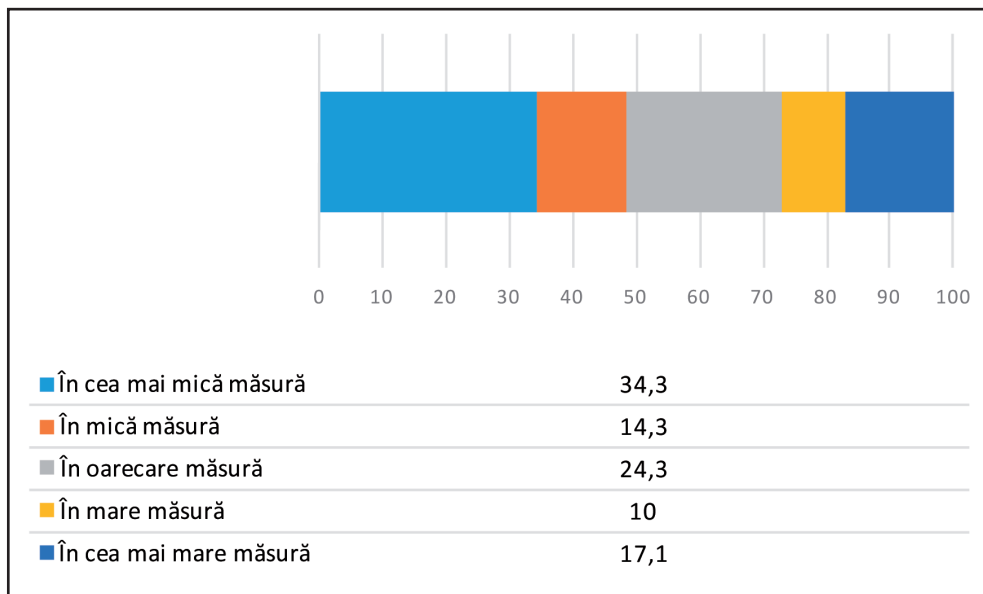

Fig. 1. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: proprietarii clubului

Proprietarii clubului au fost considerați principalii responsabili pentru tragedie atât în primele zile după incendiu, cât și în timpul anchetei penale. Spațiul impropriu în care se țineau concertele, precum și lipsa unor condiții minime de evacuare în caz de accidente i-au diabolizat pe patroni în ochii opiniei publice, puternic emoționate. Cercetările autorităților, dar și investigațiile de presă, au relevat că proprietarii clubului mai avuseseră afaceri în domeniul organizării de spectacole, de asemenea fără a respecta rigorile de securitate în caz de incendiu, sau de alte accidente specifice aglomerărilor de persoane.

¹ Studiul integral poate fi consultat la adresa web: <http://leistung.ro/research/?p=70>.

A doua variantă de răspuns a studiat în ce măsură Guvernul României a fost responsabil de incendiul din Clubul Colectiv. Majoritatea respondenților, respectiv 34,3%, au apreciat că Executivul era vinovat „în cea mai mică măsură”.

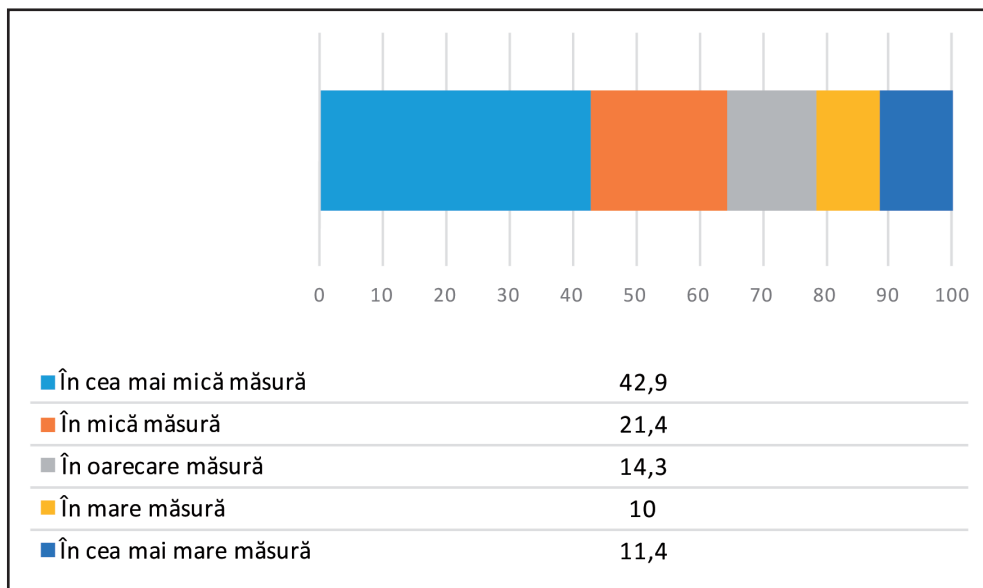

Fig. 2. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: Guvernul României

Opinia respondenților contrastează cu mesajul prezentat de majoritatea pancartelor din stradă, dar și de mass-media apropiate protestelor. Imediat după incendiu, pe rețelele sociale s-a cristalizat o opinie de plasare a responsabilității în sarcina Guvernului, care prin corupția unor membri ai săi ar fi facilitat tragedia. Printre sloganurile născute în timpul protestelor s-a evidențiat: „corupția ucide”. Totuși, subiecții incluși în cercetare au tratat cu moderație responsabilitatea Guvernului. Doar 27% au considerat în „mare măsură” și „în cea mai mare măsură” că Executivul era responsabil de incendiul din Clubul Colectiv. Cu toate acestea, cei care au susținut în stradă și pe rețelele sociale vinovăția Guvernului au avut câștig de cauză, deoarece primul ministru Victor Ponta a demisionat în dimineața zilei de 4 noiembrie 2015.

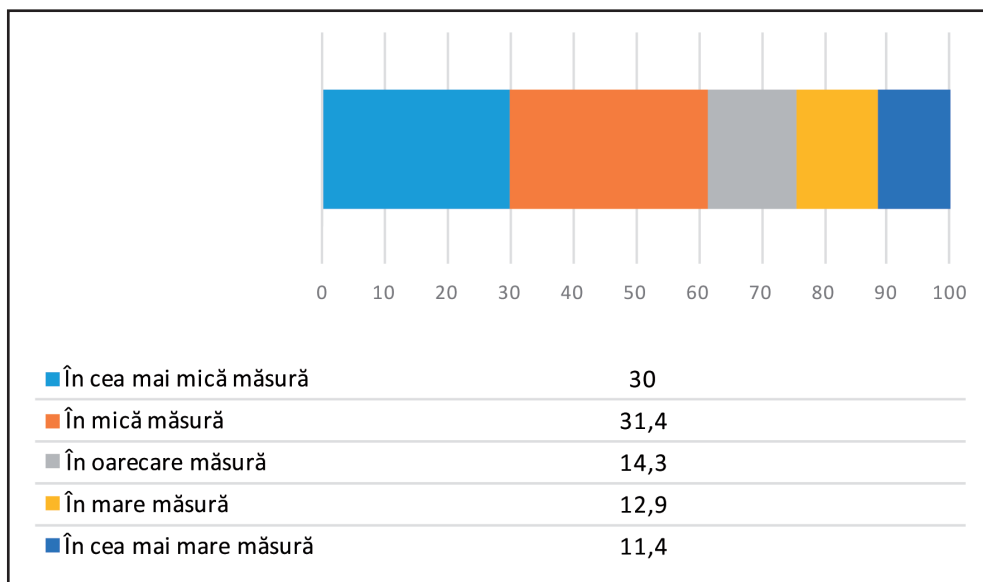
A treia variantă de răspuns a testat opinia subiecților incluși în cercetare despre responsabilitatea primului ministru Victor Ponta pentru incendiul din Clubul Colectiv. Majoritatea respondenților, respectiv 42,9%, au apreciat că acesta se făcea vinovat „în cea mai mică măsură”.

Așadar, opiniile negative privind vinovăția primului ministru pentru tragedie sunt mai stabile decât cele referitoare la responsabilitatea Executivului în ansamblu. Victor Ponta era obiectul unui val ascendent de contestare publică, manifestat mai ales pe rețelele sociale. Imaginea lui s-a erodat în perioada de coabitare cu fostul președinte Traian Băsescu, din cauza unui scandal de plagiat, dar mai ales datorită eșecului în alegerile prezidențiale din anul 2014. De asemenea, numele îi era asociat cu mai multe scandaluri de corupție, care au culminat cu citarea sa în calitate de „suspect” la Direcția Națională Anticorupție. Presiunea străzii sub impactul

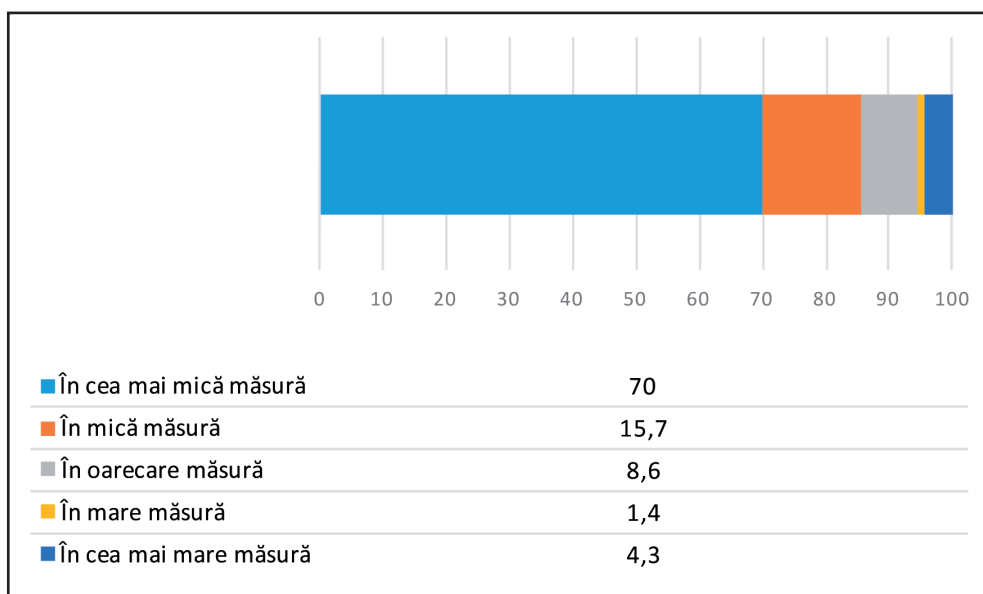

Fig. 3. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: prim-ministrul, Victor Ponta

emoțional al tragediei din Clubul Colectiv l-a determinat pe Victor Ponta să demisioneze, fără a se consulta în prealabil cu conducerea Partidului Social Democrat, care asigura majoritatea parlamentară. Așadar s-a deschis calea legală pentru formarea unui nou guvern, demers politic pe care protestatarii l-au solicitat încă din prima zi a mișcărilor de stradă.

Fig. 4. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: ministrul de Interne, Gabriel Oprea

Fig. 5. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: secretarul de stat în Ministerul de Interne, Raed Arafat

Atât mesajele manifestanților, cât și postările activiștilor din *social media* solicitau un Executiv din care să facă parte oameni noi, selectați pe bază de competență, și nu pe criterii politice. Încă de la demisia lui Victor Ponta s-a prefigurat un Cabinet de tehnocrați, în care să fie incluși, eventual, și lideri apăruiți în contextul protestelor de după incendiul de la Clubul Colectiv.

A patra variantă de răspuns a chestionat subiecții incluși în cercetare cu privire la responsabilitatea ministrului de Interne, Gabriel Oprea, pentru tragedia din seara zilei de 30 octombrie 2015. Majoritatea respondenților, respectiv 31,4%, au considerat că acesta se făcea vinovat „în mică măsură”.

Observăm că subiecții incluși în cercetare au apreciat negativ implicarea directă a ministrului de Interne în incendiul de la Clubul Colectiv. Însă, ca și primul ministru, Gabriel Oprea a fost contestat puternic în stradă și pe rețelele sociale. Fenomenul se explică prin scăderea popularității lui Gabriel Oprea în ultima perioadă. Era acuzat că acumulasă prea multă putere prin jocuri parlamentare, că se comporta abuziv în fruntea Ministerului de Interne, că-și obținuse fraudulos, prin plagiat, titlul de doctor în Drept etc. Nemulțumirile la adresa lui fuseseră amplificate după moartea polițistului Bogdan Cosmin Gigină, la 20 octombrie 2015. Polițistul se afla în coloana oficială a lui Oprea, însă Ministerul de Interne a refuzat să lămurească dacă era vorba de o misiune oficială, ceea ce a alimentat suspiciunile. Contestat tot mai puternic, Gabriel Oprea a refuzat să demisioneze după decesul polițistului Gigină. În seara incendiului de la Clubul Colectiv s-a arătat foarte operativ, deplasându-se în câteva zeci de minute la locul tragediei. Atitudinea sa a provocat un nou val de contestare, deoarece criticii l-au acuzat că dorea să-și repare problemele de imagine speculând un moment emoțional. În timpul protestelor de după incendiul din Clubul Colectiv s-a cerut din nou demisia lui Gabriel Oprea, însă acesta a anunțat că nu existau motive întemeiate pentru a renunța la mandat. Există păreri că intransigența lui Oprea a radicalizat o parte a manifestanților, care

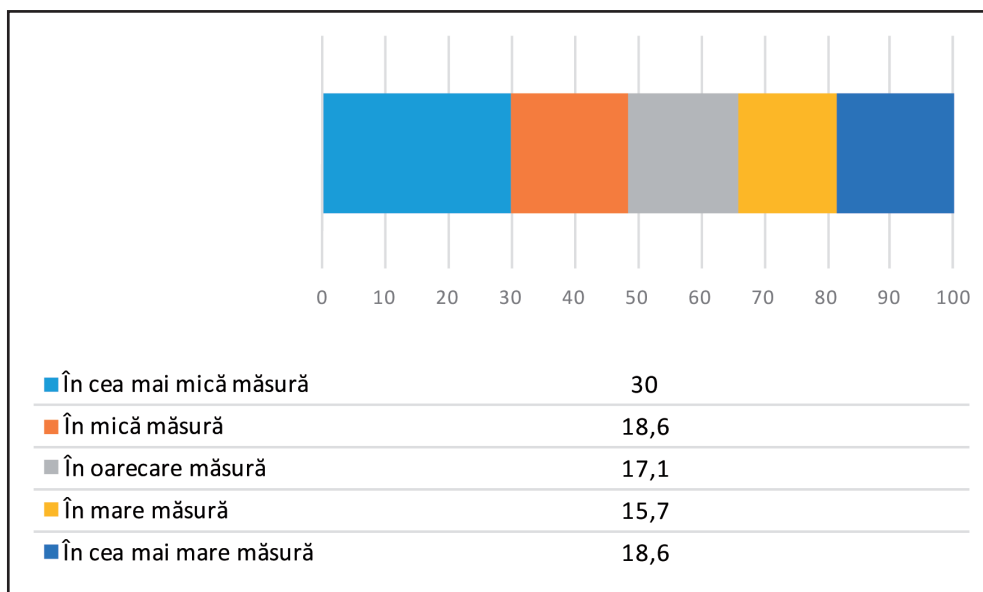
au solicitat amenințător demisia Guvernului. Unele opinii susțin că Victor Ponta, și implicit Partidul Social Democrat, ar fi putut să rămână la guvernare dacă Gabriel Oprea nu se agăța cu orice preț de putere.

A cincea variantă de răspuns a testat opinia respondenților despre rolul secretarului de stat în Ministerul de Interne, Raed Arafat, în tragedia de la Clubul Colectiv. Majoritatea calificată a subiecților incluși în cercetare, respectiv 70%, a fost de părere că acesta era responsabil „în cea mai mică măsură”.

Opiniile privind responsabilitatea lui Raed Arafat sunt categorice. Pe de o parte rezultatul confirmă tendința de a nu identifica vinovații în rândul unor demnitari în nume propriu. Pe de altă parte, doctorul Arafat este un personaj popular în societatea românească, fiind fondatorul Serviciului Mobil de Urgență, Reanimare și Descarcerare (SMURD). Însă în ultimii ani a început să fie contestat deoarece a acumulat prea multă putere, iar tragedia din Clubul Colectiv a pus în discuție eficiența sa în calitate de secretar de stat în Ministerul de Interne pentru gestionarea situațiilor de urgență. Observăm însă că subiecții incluși în cercetare nu au tendința de a-i reproșa competența în funcțiile de conducere, iar popularitatea lui rămâne la cote ridicate.

A șasea variantă de răspuns a studiat în ce măsură respondenții apreciază că Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU) s-a făcut vinovat de incendiul de la Clubul Colectiv. Majoritatea celor chestionați, respectiv 30%, au considerat că instituția să făcea vinovată „în cea mai mică măsură”.

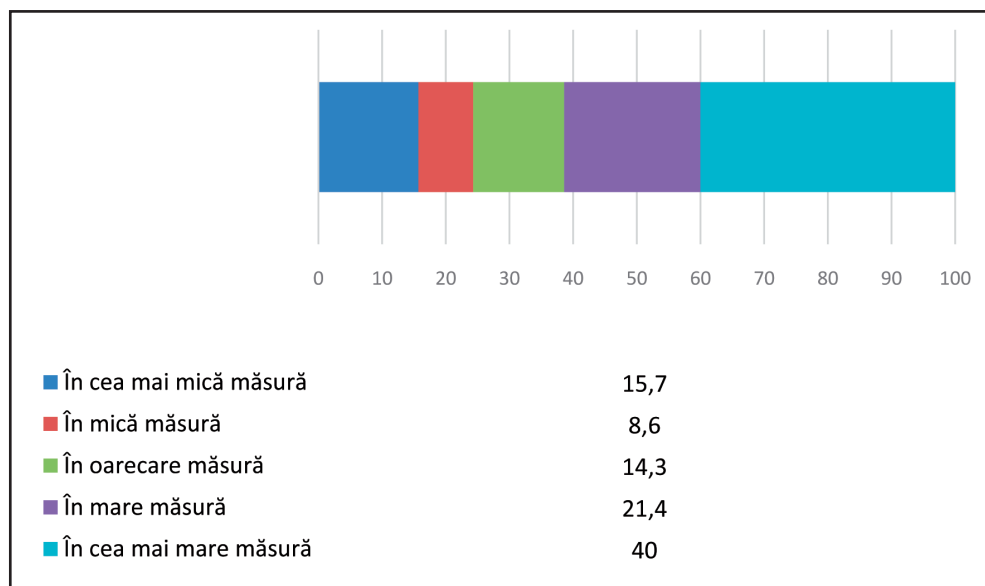
Din informațiile inițiale, activitatea IGSU s-a dovedit satisfăcătoare, echipele de intervenție prezentându-se în număr mare la locul incendiului. Angajații IGSU au venit de acasă, au oferit primul ajutor în fața Clubului, au stat peste program pentru

Fig. 6. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: Inspectoratul General pentru Situații de Urgență (IGSU)

îngrijirea răniților etc. Tocmai de aceea, în percepția publică responsabilitatea instituției a fost inițial negativă. Ulterior însă, pe parcursul cercetărilor autorităților și mass-media, s-a dovedit că IGSU făcuse controale superficiale la Clubul Colectiv, iar doi angajați ai instituției au fost arestați preventiv pentru luare de mită.

A șaptea variantă de răspuns a chestionat subiecții incluși în cercetare cu referire la responsabilitatea Primăriei Sectorului 4 din București pentru incendiul din Clubul Colectiv. De această dată, respondenții au apreciat în proporție de 40% că municipalitatea locală era responsabilă de tragedie „în cea mai mare măsură”.

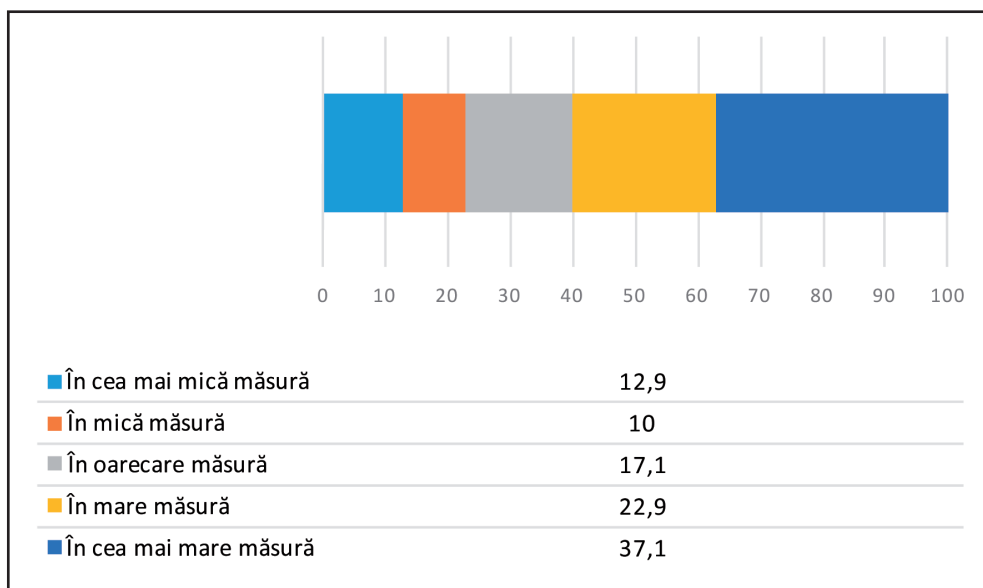

Fig. 7. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: Primăria Sectorului 4 din București

În percepția publică, primăria gestionează funcționarea unităților economice, și era previzibil că acel club, cu mari probleme de securitate, nu putea activa fără complicitatea instituției.

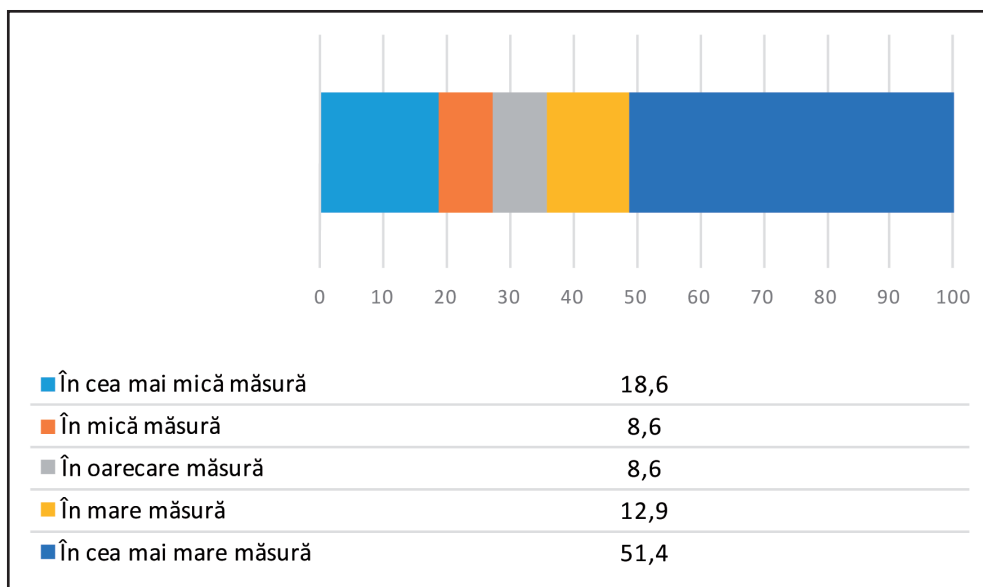
A opta variantă de răspuns a măsurat gradul de responsabilitate atribuit primarului Sectorului 4, Cristian Popescu „Piedone”. Majoritatea respondenților, respectiv 37,1%, au apreciat că se făcea vinovat „în cea mai mare măsură”.

Primarul Sectorului 4 este considerat vinovat de subiecții incluși în cercetarea în proporție asemănătoare cu instituția pe care a condus-o. Incendiul din Clubul Colectiv i-a provocat lui Cristian Popescu „Piedone” un imens prejudiciu de imagine. Pe fondul presiunii publice a fost nevoit să demisioneze, cu toate că se bucura până atunci de o mare popularitate în rândul alegătorilor din sector. Cercetările autorităților au identificat semnătura sa pe unele avize ale Clubului Colectiv, deși inițial declarase în mass-media că nu avea nici o legătură cu funcționarea în condiții improprii a clubului. Din această cauză a fost arestat preventiv, fiind eliberat numai după depunerea unei cauțiuni consistente.

Fig. 8. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: primarul Sectorului 4 din București, Cristian Popescu „Piedone”

A noua variantă de răspuns a testat opinia subiecților incluși în cercetare cu privire la gradul de vinovăție al firmei care a organizat focul de artificii din club. Peste jumătate dintre respondenți, respectiv 51,4%, au considerat că tragedia s-a datorat firmei pirotehnice „în cea mai mare măsură”.

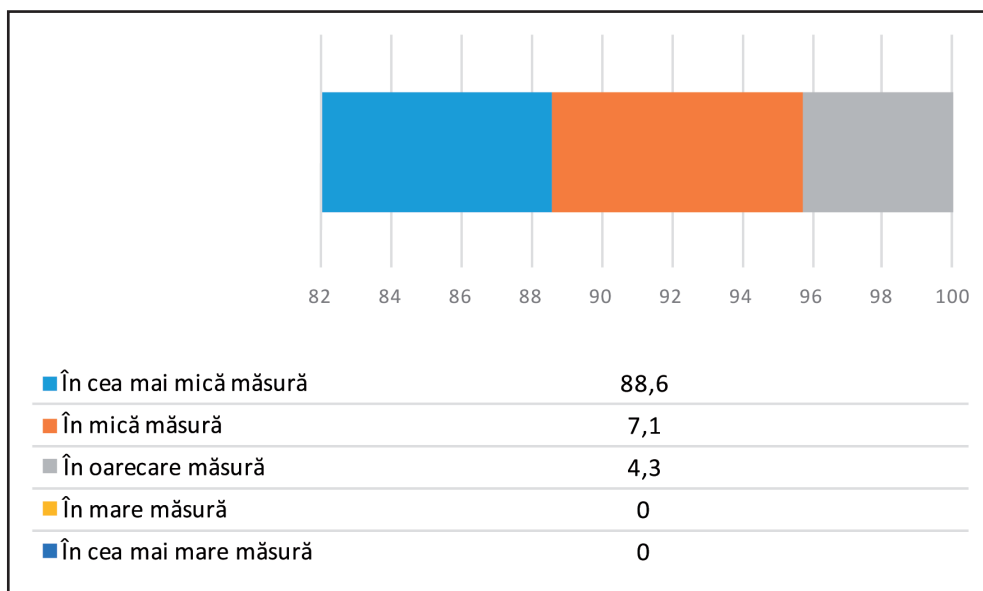

Fig. 9. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: firma care a organizat focul de artificii din club

Alături de proprietarii Clubului Colectiv, angajații firmei de artificii au fost considerați încă de la început principalii responsabili pentru incendiu. Aceștia și-au agravat situația deoarece în dimineața imediat următoare după tragedie au încercat să distrugă probele care atestau implicarea lor în concertul din 30 octombrie 2015. De asemenea, strategia de apărare în justiție a fost eronată, deoarece de sărbători au solicitat să fie eliberați din arestul preventiv pentru a-și putea întreține familiile, organizând alte efecte pirotehnice. Presiunea publică după incendiul din Clubul Colectiv a determinat autoritățile să intensifice controalele atât în spațiile unde se desfășoară evenimente (cluburi, săli de spectacole, stadioane etc.), cât și la firmele care oferă servicii pirotehnice.

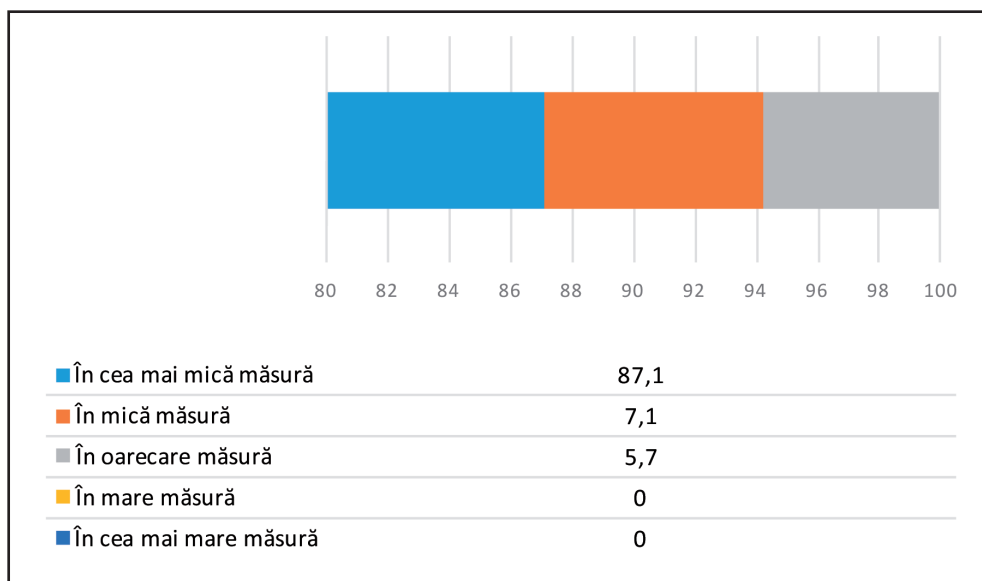
A zecea variantă de răspuns a măsurat în ce măsură au fost responsabili de tragedie participanții la concert, deoarece nu au ieșit ordonat din club. Respondenții au fost categoricii în această privință, 88,6% dintre ei selectând opțiunea „în cea mai mică măsură”.

Fig. 10. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: participanții la concert, deoarece nu au ieșit ordonat din club

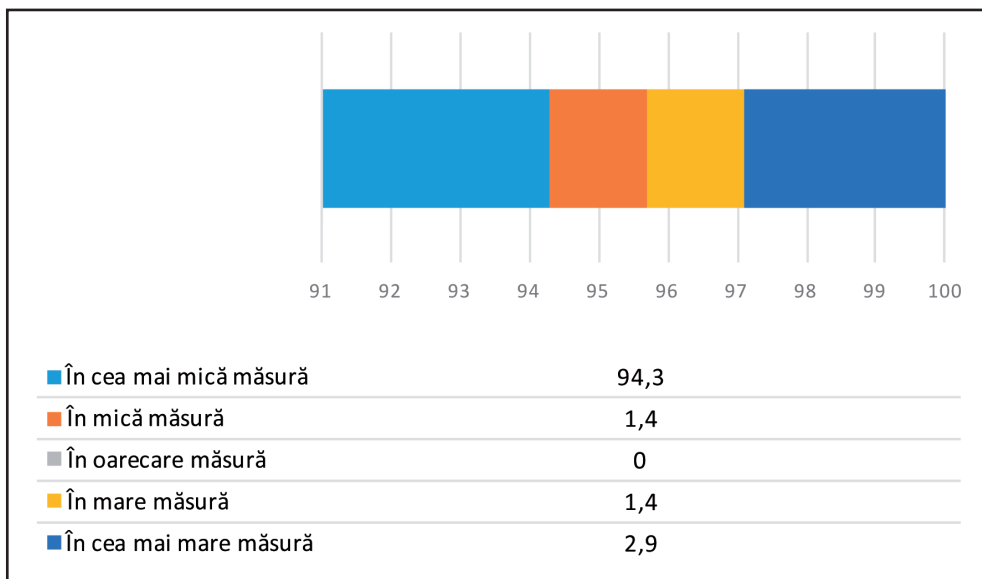
Această variantă de răspuns a fost inclusă în cercetare deoarece în dezbaterile televizate, dar mai ales pe rețelele sociale, s-au manifestat opinii privind lipsa de reacție a participanților la concert, care s-au îmbulzit spre ieșire și au sporit dimensiunea tragediei. Observăm că respondenții nu au validat această explicație. Din mărturiile supraviețuitorilor s-a confirmat scenariul ieșirii dezorganizate din club, însă îmbulzeala s-a datorat în primul rând lipsei mai multor căi de evacuare, pe de o parte, și instalării panicii, pe de altă parte. În plus, datorită intoxicării fum, foarte mulți participanți la concert s-au prăbușit și au împiedicat evacuarea a celorlalți.

În continuare, subiecții incluși în cercetare au fost întrebați dacă incendiul a fost o pedeapsă divină, deoarece se cânta muzică satanistă. Majoritatea respondenților, respectiv 87,1%, au selectat varianta „în cea mai mică măsură”.

Fig. 11. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: a fost o pedeapsă divină, deoarece se cânta muzică satanistă

Tema pedepsei divine a fost vehiculată mai ales pe rețelele sociale și pe unele site-uri web cu tematică radical-creștină. Există un stereotip în rândul oamenilor cu valori religioase puternice care asociază muzica rock cu practicile sataniste. Varianta pedepsei divine s-a cristalizat și după apariția unor informații privind găzduirea în trecut de către Clubul Colectiv a unor concerte rock cu mesaj anti-creștin, chiar în noaptea Paștelui ortodox. Totuși, subiecții incluși în cercetare, studenți fiind, nu

Fig. 12. Responsabilitatea pentru incendiul de la Clubul Colectiv: Nu este nimeni responsabil

au validat această teorie. Probabil mulți dintre ei ascultă muzică rock, sau nu au o părere negativă despre fanii acestui gen muzical.

Ultima variantă de răspuns a testat în ce măsură participanții incluși în cercetare consideră că nu a fost nimeni responsabil pentru incendiul din Clubul Colectiv. Aproape toți respondenții, respectiv 94,3%, au selectat opțiunea „în cea mai mică măsură”.

Așadar, subiecții incluși în cercetare doresc clarificarea cauzelor tragediei din Clubul Colectiv, și nu validează ideea că așa a fost să fie. Incidentul a avut consecințe complexe, atât pe plan social, cât și din punct de vedere politic, iar vinovații trebuie identificați. Incendiul a intrat pe agenda publică, pe termen lung, nu doar prin șocul pe care l-a produs inițial. Răniții au suferit afecțiuni grave, care se vindecă în timp. Pe de altă parte, ei nu vor mai reveni niciodată la ritmul inițial de viață deoarece arsurile le-au afectat simțul tactil, iar mulți dintre ei s-au ales cu modificări estetice vizibile. În plus, decesele s-au întins pe parcursul mai multor luni de zile, iar răniții grav nu au fost externați nici până în prezent. „Cazul” Colectiv a generat și multe teorii ale conspirației, în jurul ideii că focul a fost declanșat de o mână criminală, iar autoritățile ascund realitatea. În consecință, incendiul din Clubul Colectiv nu-și va pierde actualitatea o perioadă însemnată de timp, iar românii vor dori să afle adevărul și să-i vadă pe vinovați pedepsiți.

La a doua întrebare a chestionarului, subiecții incluși în cercetare au fost rugați să scrie de ce cred că **au ieșit cetățenii în stradă** după incendiul de la Clubul Colectiv? Răspunsurile primite au fost codificate, fiind obținute următoarele rezultate:

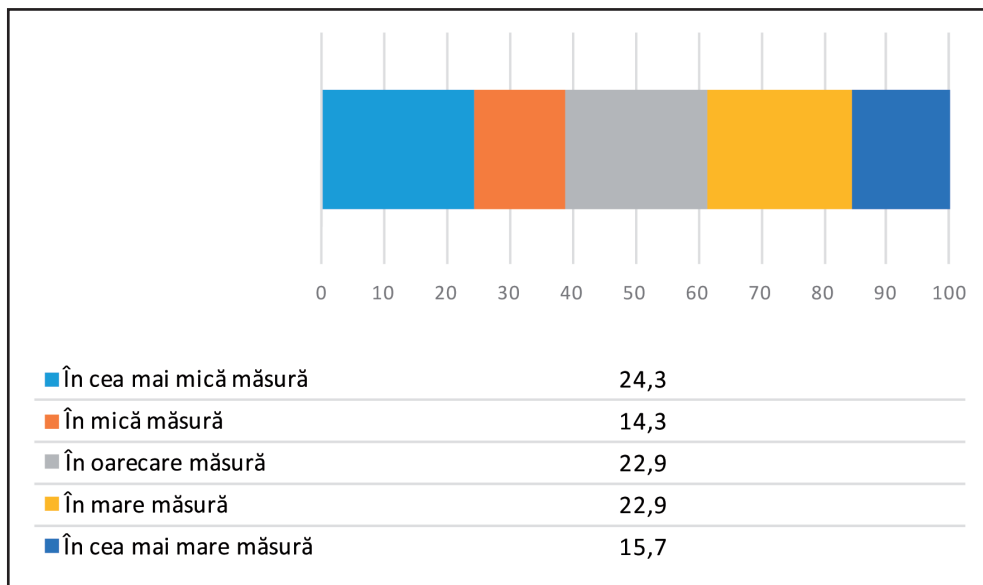
Datorită stării generale de nemulțumire față de autorități	28,6 %
Pentru a cere schimbarea clasei politice	20 %
Datorită incompetenței autorităților în gestionarea incendiului de la Clubul Colectiv	11,4 %
Pentru a protesta împotriva corupției	10 %
A fost o răbufnire emoțională datorită dimensiunilor tragediei	8,6 %
Datorită nemulțumirii față de guvernul Ponta	7,1 %
Au fost manipulați să creadă că vor reuși schimbarea	2,9 %
Nu știu / Nu răspund	11,4 %

Tabelul 1. Opinia respondenților (în procente) privind cauzele care au determinat ieșirea cetățenilor în stradă după incendiul de la Clubul Colectiv din București

Așadar, respondenții nu au legat valul de proteste neapărat de incendiul din Clubul Colectiv. Opinia majoritară, respectiv 28,6%, este că manifestațiile au fost datorate stării generale de nemulțumire față de autorități. Tragedia nu a fost decât un pretext pentru manifestarea unor tensiuni mai vechi din societate, iar componenta emoțională a crizei de la Colectiv i-a scos pe oameni pe străzi.

A treia întrebare a chestionarului a testat opinia participanților la cercetare privind **consecințele protestelor de stradă** de după incendiul din Clubul Colectiv. Au fost introduse nouă variante de răspuns, iar gradul de încredere a fost măsurat pe o scală de la 1 (în cea mai mică măsură) la 5 (în cea mai mare măsură).

Prima variantă de răspuns a măsurat posibilitatea organizării de alegeri anticipate, cu un an înaintea expirării mandatului Parlamentului. Opinia majoritară, respectiv 24,3%, a fost că Parlamentul se va dizolva „în cea mai mică măsură”.

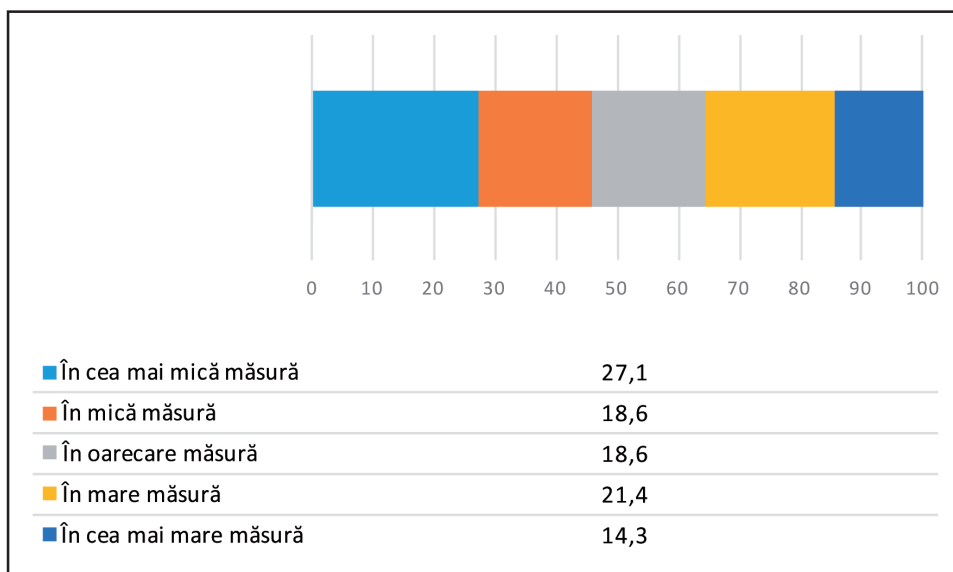

Fig. 13. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: se vor organiza alegeri anticipate

Așadar, perspectiva unei schimbări rapide a majorității politice, care să rezonzeze cu dorințele „străzii”, nu era credibilă. Totuși, la data tragediei din Clubul Colectiv, Guvernul avea o puternică susținere parlamentară, și era puțin probabil ca un nou Executiv să primească votul de investitură. Însă se pare că românii s-au obișnuit cu majoritățile formate în funcție de prioritățile și răsturnările politice de moment, când se destramă vechile înțelegeri, iar unele grupări dizidente își părăsesc partidele și trec de partea noii puteri. Așa s-a întâmplat și în cazul investirii noului Guvern, condus de Dacian Cioloș, care a primit încrederea Parlamentului prin votul unor parlamentari care asiguraseră majoritate pentru guvernul Ponta. În aceste condiții, România avea să fi condusă în ultimul an de mandat al Legislativului ales în 2012 de un guvern tehnocrat.

A doua variantă de răspuns a testat opinia respondenților privind apariția unei noi clase politice după protestele de stradă din noiembrie 2015. Majoritatea subiecților incluși în cercetare, respectiv 27,1%, au apreciat că această perspectivă este credibilă „în cea mai mică măsură”.

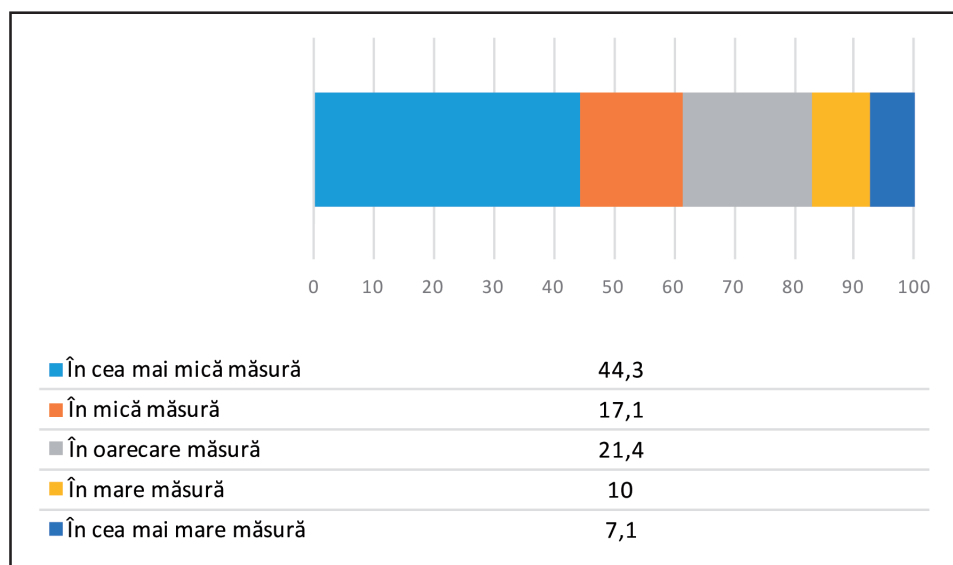
Opinia respondenților contrastează cu principalele revendicări formulate în timpul protestelor de stradă de după incendiul din Clubul Colectiv. Manifestanții s-au arătat foarte entuziaști privind puterea „străzii” de a schimba modul de a se face politică în România. Însă speranțele s-au năruit foarte rapid. În timpul protestelor nu a apărut nici un lider nou, iar majoritatea miniștrilor din Guvernul tehnocrat fie mai fuseseră implicați în politică, fie dețineau funcții sau responsabilități în organisme ale UE. Așadar, obiectivul apariției unei noi clase politice s-a estompat,

Fig. 14. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: va apărea o nouă clasă politică

iar eșecul revendicărilor de stradă a fost conștientizat foarte repede, așa cum rezultă și din studiul analizat.

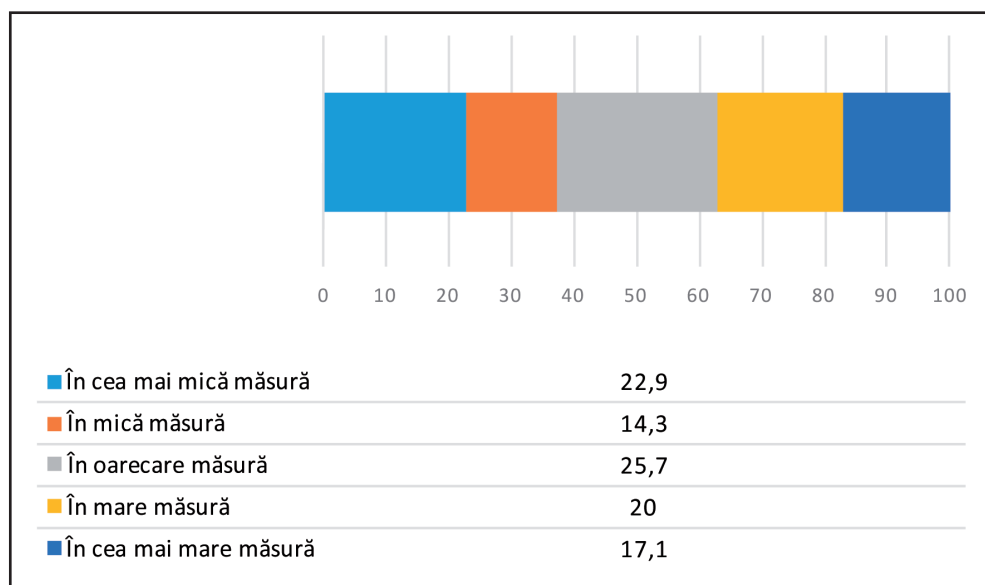
A treia variantă de răspuns a măsurat opinia participanților la cercetare privind construirea unor mecanisme noi de dialog între cetățeni și politicieni. Majoritatea respondenților, respectiv 44,3%, au apreciat că obiectivul este realizabil „în cea mai mică măsură”.

Fig. 15. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: se vor construi mecanisme noi de dialog între cetățeni și politicieni

Dialogul dintre politicieni și cetățeni a fost destul de firav după demisia guvernului Ponta. Nu s-au căutat în „stradă” nici candidați pentru funcția de prim-ministru, și nici eventuali miniștri. Negocierile pentru formarea unui nou guvern au inclus cu prioritate partidele parlamentare, în vederea constituirii unei majorități. A existat o singură acțiune notabilă de consultare a societății civile, inițiată de președintele Klaus Johannis. Acesta s-a întâlnit pe 6 noiembrie 2015 cu reprezentanți ai societății civile și ai protestatarilor, însă niciunul nu s-a regăsit ulterior în Guvern. Consultarea „străzii” s-a încheiat în acel moment, fără nici o consecință vizibilă în programul de guvernare, sau în mecanismul de decizie a noului Executiv. Subiecții incluși în cercetare au sesizat acest parcurs înainte de definitivarea listei de miniștri a Guvernului Cioloș, fiind conștienți că presiunea „străzii” nu putea modifica peste noapte mecanismele de dialog dintre cetățeni și politicieni.

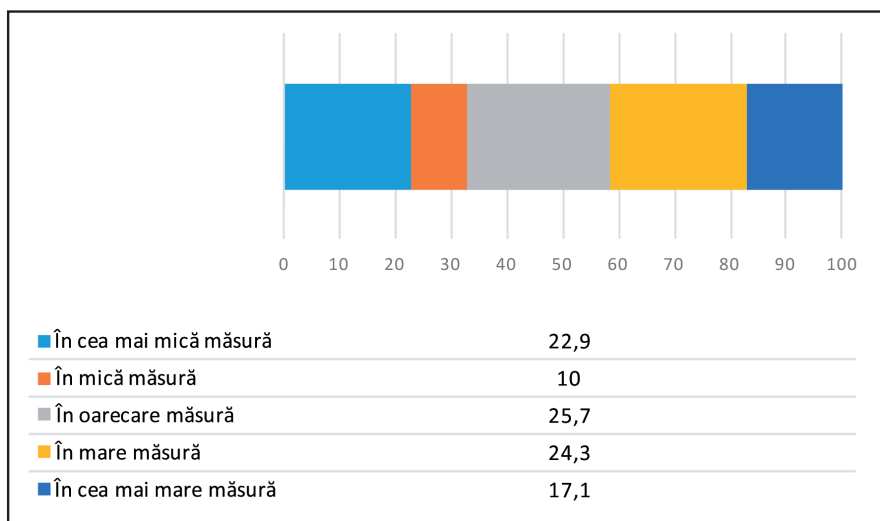
A patra variantă de răspuns a măsurat opinia participanților la cercetare privind posibilitatea apariției unor lideri noi în societatea civilă după tragedia din Clubul Colectiv. Respondenții au fost optimiști în această privință. Aceștia au răspuns în proporție de 25,7% „în oarecare măsură”, însă opțiunea cumulată cu variantele pozitive generează o opinie majoritară afirmativă.

Fig. 16. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: vor apărea lideri noi în societatea civilă

Optimismul post-Colectiv nu s-a confirmat. Protestele au scăzut din intensitate pe măsură ce negocierile pentru un guvern tehnocrat au avansat. Nu s-au constituit organizații non-guvernamentale semnificative după manifestațiile din noiembrie 2015. După câteva luni de la tragedie, supraviețuitorii au anunțat că se vor constitui în asociații, însă cu scopul de a obține asistență din partea statului pentru cei răniți, precum și despăgubiri.

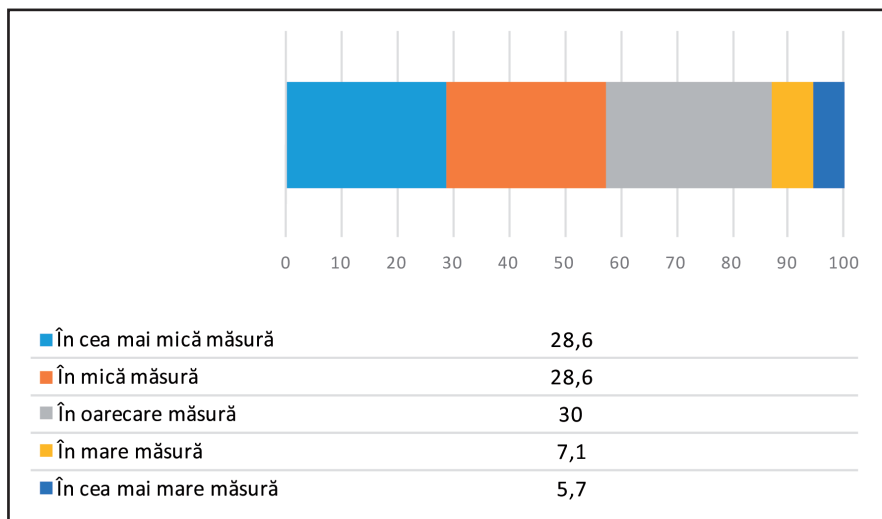
A cincea variantă de răspuns a chestionat opinia participanților la cercetare privind apariția unor lideri noi în clasa politică. Opinia majoritară, respectiv 25,7%, a fost că afirmația era fezabilă „în oarecare măsură”. Opțiunea, cumulată cu variantele pozitive, oferă majoritate.

Fig. 17. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: vor apărea lideri noi în clasa politică

De asemenea, entuziasmul respondenților de după tragedia din Clubul Colectiv și protestele de stradă care au urmat nu s-a confirmat. Inițiative de genul Partidul Colectiv (la Timișoara) nu au depășit stadiul unor grupuri pe rețelele sociale, fiind de actualitate doar în perioada proximală tragediei și protestelor. Viața politică și-a urmat cursul obișnuit după consumarea emoției inițiale de după incendiu.

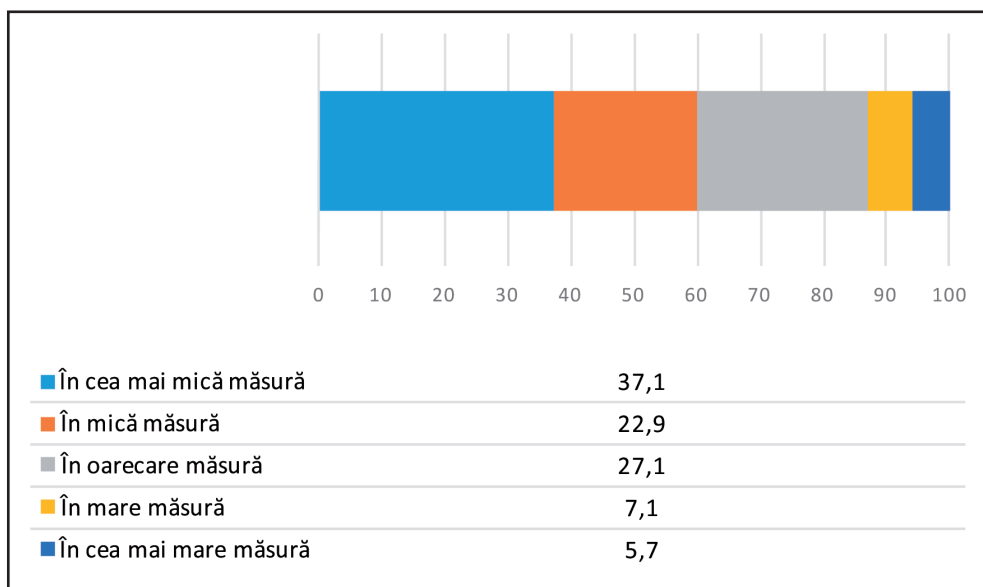
A șasea variantă de răspuns a testat opinia participanților la cercetare cu privire la schimbarea modului de a face politică în România după protestele din noiembrie 2015. Cu toate că majoritatea respondenților, respectiv 30%, au apreciat că această afirmație este validă „în oarecare măsură”, totuși opiniile negative cumulate sunt dominante.

Fig. 18. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: se va schimba modul de a face politică în România

Observăm așadar un grad ridicat de neîncredere a tinerilor privind modificarea modului de a face politică în România. Pesimismul lor a fost confirmat în mare parte și de conservatorismul clasei politice după incendiul din Clubul Colectiv. Cu excepția demisiilor din primele zile ale protestelor din noiembrie 2015 – primul ministru (împreună cu guvernul) și primarul sectorului 4 al Capitalei –, *establishment*-ul politic a rămas intact. Politicienii nu și-au schimbat conduita nici în privința protejării unor colegi a căror arestare a fost solicitată de DNA, nici în practica emiterii unor legi care le protejează statutul privilegiat.

A șaptea variantă de răspuns a analizat opinia participanților la cercetare cu privire la schimbarea în bine a societății, în ansamblu, după protestele din noiembrie 2015. Majoritatea respondenților, respectiv 37,1%, au considerat posibilă o asemenea evoluție a societății „în cea mai mică măsură”.

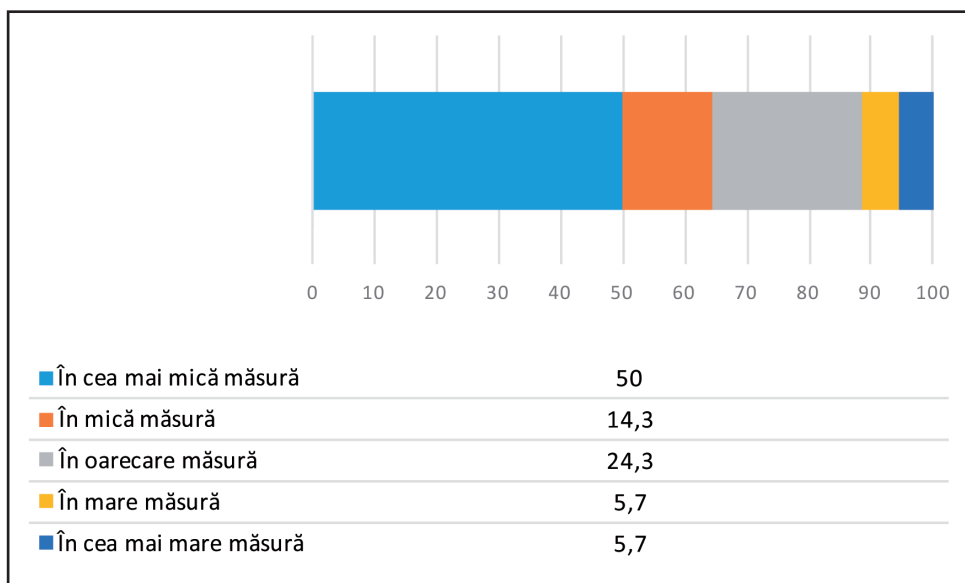
Fig. 19. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: se va schimba în bine societatea în ansamblu

Se observă menținerea unui sentiment de neîncredere față de schimbări structurale în societate după protestele din noiembrie 2015. Incendiul din Clubul Colectiv a fost un factor declanșator mai ales pentru nemulțumiri recente acumulate în societate, în special față de primul ministru și unii membri ai guvernului sau parlamentari. Odată cu demisia Guvernului, energiile contestatoare s-au diminuat.

A opta variantă de răspuns a măsurat opinia subiecților incluși în cercetare cu privire la o schimbare în rău a societății, în ansamblu. Majoritatea subiecților, respectiv 50%, au apreciat că acest scenariu era posibil „în cea mai mică măsură”.

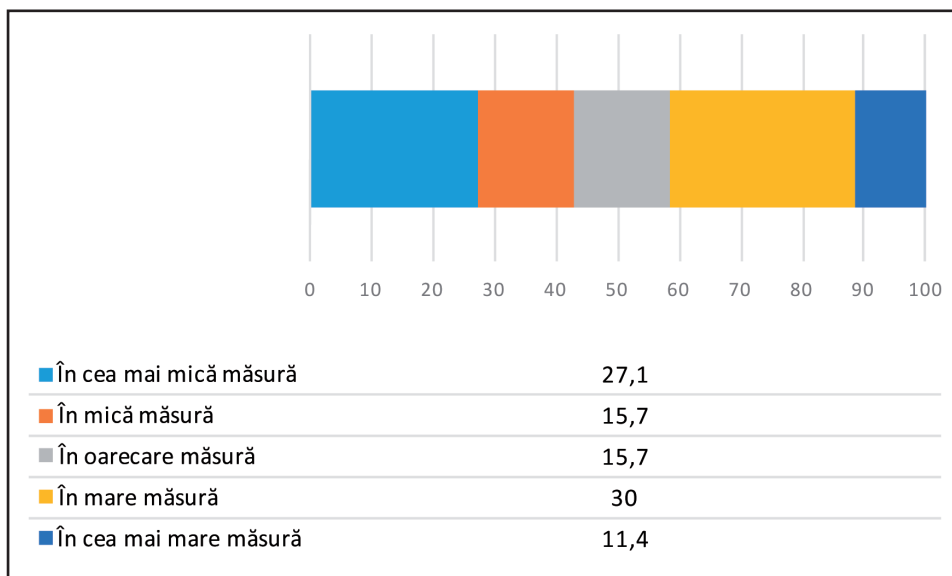
Așadar, participanții la cercetare nu au considerat că protestele de după tragedia din Clubul Colectiv puteau destabiliza situația țării. Într-adevăr, noul Guvern tehnocrat a găsit rapid o majoritate parlamentară care să îl susțină, iar Cabinetul a pornit cu un capital de încredere ridicat, în contextul emoției populare care l-a propulsat.

Fig. 20. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: se va schimba în rău societatea în ansamblu

A noua variantă de răspuns a măsurat opinia participanților la cercetare despre implicarea cetățenilor, pe viitor, în dezbaterile privind problemele curente ale României. Majoritatea respondenților, respectiv 30%, au fost de părere că se va observa o implicare cetățenească „în mare măsură”. Totuși, opiniile negative sunt și ele destul de puternice.

Fig. 21. Consecințele protestelor de stradă de după incendiul de la Clubul Colectiv: cetățenii se vor implica mai mult în dezbaterile privind probleme curente ale României

În consecință, subiecții incluși în cercetare au opinii contradictorii despre modificarea implicării cetățenești în dezbaterile publice. Probabil neîncrederea se datorează eșecului altor manifestații similare, precum protestele contra exploatarea minieră de la Roșia Montană, care nu au reușit să mențină activismul civic pe termen lung (cu excepția unor ONG-uri de profil).

Concluzii

Studiul „Furiile, speranțele și dezamăgirile studenților după #colectiv” și-a propus să cerceteze opiniile studenților dintr-o Universitatea din București privind urmările sociale și politice ale incendiului din 30 octombrie 2015, din Clubul Colectiv. Participanții la cercetare au avut opinii moderate privind consecințele tragediei, în contrast cu entuziasmul arătat de manifestanți în timpul protestelor de la începutul lunii noiembrie. Acest rezultat poate fi influențat și de faptul că cercetarea a fost realizată la o săptămână după declanșarea protestelor de stradă, când guvernul Ponta demisionase și se purtau negocieri pentru formarea unui Cabinet de tehnocrați. Pe de altă parte, subiecții cercetării, deși tineri și rezidenți în București, nu au participat la proteste în număr semnificativ. Așadar au privit cu detașare evenimentele, și au oferit o imagine neutră și reală asupra consecințelor tragediei din Clubul Colectiv.